

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟΜΟΣ Α΄

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ, ΧΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΠΙΝΑΚΩΝ	15
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	19
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	23
ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ	31
1. ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΗΓΕΣ	41-87
<i>Ἡ περίοδος καὶ τὰ προβλήματα τῆς . . . . .</i>	41
<i>Οἱ γραμματειακὲς πηγές . . . . .</i>	48
<i>Τὰ «ἀποσπάσματα» . . . . .</i>	48
<i>Κείμενα σχετικὰ μὲ τὸν Ἀλέξανδρο . . . . .</i>	50
<i>Ἡ ἱστοριογραφία τῆς ἑλληνιστικῆς περιόδου . . . . .</i>	51
<i>Ἄλλες πηγές μὲ ἱστορικὸ περιεχόμενο . . . . .</i>	57
<i>Ἀνασκόπηση τῶν ἱστοριογραφικῶν πηγῶν . . . . .</i>	63
<i>Μὴ ἱστορικὰ κείμενα . . . . .</i>	65
<i>Μὴ γραμματειακὲς πηγές . . . . .</i>	69
<i>Πάπυροι . . . . .</i>	70
<i>Ἐπιγραφές . . . . .</i>	71
<i>Νομίσματα . . . . .</i>	74
<i>Ἡ ἀρχαιολογία . . . . .</i>	79
<i>Συμπέρασμα . . . . .</i>	87
2. Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΔΟΧΟΙ ΤΟΥ ΕΩΣ ΤΟ 276 π.Χ.	88-125
<i>Ὁ 4ος αἰώνας καὶ ἐξῆς . . . . .</i>	88
<i>Ἡ κληρονομία τοῦ Ἀλέξανδρου . . . . .</i>	93
<i>Οἱ Διάδοχοι . . . . .</i>	98
<i>Οἱ πόλεμοι τῶν Διαδόχων (323-276 π.Χ.) . . . . .</i>	99
<i>Εὐμένης . . . . .</i>	107

Λυσίμαχος	109
Ἄλλοι ἡγεμόνες	114
<i>Οἱ Γαλάτες</i>	116
<i>Στρατοὶ καὶ μετακινήσεις πληθυσμῶν</i>	119

3. ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ 126 - 192

<i>Τρόποι παρουσίασης τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας</i>	128
Φιλολογικὰ πορτρέτα	128
Λατρεία καὶ τελετουργικὸν	133
Οἱ εἰκαστικὲς ἀπεικονίσεις	139
Βασίλισσες καὶ «βασιλικὴ οἰκογένεια»	142
<i>Ἡ νομὴ τῆς ἐξουσίας</i>	145
Ἡ «ἐλευθερία τῶν Ἑλλήνων» καὶ οἱ βασιλεῖς	145
Συνεργάτες καὶ σύμβουλοι	149
Διαπραγματεύσεις μὲ βασιλεῖς καὶ μεταξὺ πόλεων	151
Οἱ βασιλικὲς εὐεργεσίαι καὶ ἡ ἀνέγερση μνημείων	159
<i>Ἡ κοινωνία τῶν πόλεων καὶ οἱ κοινωνικοοικονομικὲς ἀλλαγές</i>	163
Ἀλλαγές στὴ μορφή τῶν πόλεων	164
Πολίτες εὐεργέτες	179
Οἱ σχέσεις τῶν δύο φύλων καὶ ἡ ταυτότητα τοῦ ἀτόμου	184
<i>Πέρα ἀπὸ τὴν πόλη-κράτος;</i>	191

4. Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ Η ΕΛΛΑΔΑ 193 - 258

<i>Ἡ Μακεδονία ὡς τὸ 276 π.Χ.</i>	194
Ἡ δομὴ τοῦ βασιλείου	194
Φίλιππος καὶ Ἀλέξανδρος	202
Ἡ Μακεδονία ἐπὶ τῶν Διαδόχων (323-276 π.Χ.)	205
<i>Ἡ Ἑλλάδα ὑπὸ μακεδονικὴ κυριαρχία</i>	211
Ἡ Ἀθήνα καὶ ἡ νότια Ἑλλάδα, 323-276 π.Χ.	211
Ἐξουσία καὶ ἀντίσταση ἐπὶ Ἀντίγονου Γονατᾶ (276-239 π.Χ.)	217
Ἡ συμμετοχὴ στὰ κοινὰ στὴν Ἀθήνα καὶ ἄλλοι	223
Πιθανὲς οἰκονομικὲς ἐπιπτώσεις τῆς μακεδονικῆς κυριαρχίας	226
Κοινὰ καὶ ὁμοσπονδιακὴ ὀργάνωση	230
<i>Οἱ σπαρτιατικὲς «ἐπαναστάσεις» καὶ τὰ ἐπακόλουθά τους</i>	241
Ἡ Σπάρτη μετὰ τὴ Χαιρώνεια (338 - περ. 244 π.Χ.)	241

Ἄγις καὶ Κλεομένης	244
Ἡ Σπάρτη μετὰ τὴ Σελλασία καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Νάβιδος (207-192 π.Χ.)	250
Ἡ Ἀθήνα καὶ ἡ Μακεδονία μετὰ τὸ 239 π.Χ.	252
Ἡ Ἀθήνα ἀπὸ τὸ 239 ὠς τὸ 192 π.Χ.	252
Οἱ τελευταῖοι Ἀντιγονίδες (239-168 π.Χ.)	255
Τὰ ὅρια τῆς μακεδονικῆς ἐξουσίας	257

5. ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

259 - 312

Θρησκευτικὲς ἀλλαγές	260
Ἡ λατρεία τοῦ ἡγεμόνα	263
«Ἀνατολικές» καὶ «προσωπικὲς» θρησκείες	274
Ἡ Τύχη	288
Θρησκευτικὴ παρακμή;	290
Ἀνταγωνιστικὲς φιλοσοφίαι καὶ κοινὰ στοιχεῖα	292
Ἡ Ἀκαδημία, τὸ Λύκειο (Περίπατος) καὶ ὁ σκεπτικισμὸς	295
Ἐπικουρισμὸς	299
Κυνισμὸς καὶ στωικισμὸς	302
Οἱ οὐτοπιστές	307
Ἡ φιλοσοφία στὴν κοινωνία	310
Κοσμοθεωρίαι καὶ κοινωνία	312

6. Η ΠΤΟΛΕΜΑΪΚΗ ΑΙΓΥΠΤΟΣ

313 - 373

Ὁ τόπος καὶ οἱ ἄνθρωποι	313
Οἱ μαρτυρίαι	320
Ἡ δυναστεία τῶν Πτολεμαίων	325
Ἀπὸ τὸν Σωτήρα ὡς τὴ μάχη τῆς Ραφίας (323-217 π.Χ.)	325
Οἱ βλέψεις τῶν Πτολεμαίων	331
Τὰ προβλήματα τῆς δυναστείας, 217-30 π.Χ.	335
Ἕλληνες καὶ Μακεδόνες στὴν Αἴγυπτο	344
Ἀλεξάνδρεια	345
Ἡ «χώρα»	348
Διαχωρισμὸς ἢ ὁσμωση;	352
Ἡ δημοσιονομικὴ διαχείριση	358
Τὰ ἀποτελέσματα τῆς πτολεμαϊκῆς ἡγεμονίας	367

7. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ	374 - 427
<i>Οί συγγραφείς στην κοινωνία</i>	374
<i>Οί τόποι παραγωγής</i>	377
<i>Παράδοση και ανανέωση</i>	386
<i>Διαφορετικό κοινό;</i>	391
<i>Τò δημόσιο και τò ιδιωτικό</i>	400
<i>‘Ο «Άλλος»</i>	409
<i>‘Η ιστοριογραφία και ή πολιτική κοινότητα</i>	413
<i>Συμπέρασμα</i>	425
8. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΤΩΝ ΣΕΛΕΥΚΙΔΩΝ ΚΑΙ Η ΠΕΡΓΑΜΟΣ	428 - 507
<i>‘Ο τόπος και οί φυσικοί πόροι</i>	430
<i>‘Η δυτική Μικρά Άσία</i>	432
<i>‘Η «Εϋφορη ‘Ημισέληνος»</i>	434
<i>‘Η ανατολική Μικρά Άσία, τὰ βόρεια ύψίπεδα και ή ένδοχώρα του ‘Ιράν</i>	439
<i>Οί ανατολικές σατραπείες: ή περιφέρεια του ‘Ιράν και πέρα από αύτή</i>	444
<i>Οί βορειοανατολικές πεδιάδες</i>	444
<i>Τὰ ανατολικά ύψίπεδα</i>	445
<i>Οί ανατολικές έσχατιές</i>	448
<i>‘Η έξουσία τών Σελευκιδών, 312-164 π.Χ.: τὰ στοιχεΐα συνέχειας και οί κρίσεις</i>	451
<i>Σέλευκος Α΄ και ‘Αντίοχος Α΄ (312-261 π.Χ.)</i>	451
<i>‘Αντίοχος Β΄ και Σέλευκος Β΄ (261-226 π.Χ.)</i>	455
<i>Σέλευκος Γ΄ και ‘Αντίοχος Γ΄ (226/225-187 π.Χ.)</i>	456
<i>‘Από τόν Σέλευκο Δ΄ έως τόν ‘Αντίοχο Δ΄ (187-164 π.Χ.)</i>	458
<i>Μέθοδοι έλέγχου</i>	461
<i>‘Ενότητα έναντίον τοπικισμού</i>	461
<i>‘Ο τόπος και ή φορολογία</i>	465
<i>Δημόσια εικόνα και ιδεώδες</i>	472
<i>‘Εξελληνισμός και άστικοποίηση</i>	473
<i>Οί Σελευκίδες και οί ‘Ιουδαΐοι τής ‘Ιερουσαλήμ</i>	480
<i>‘Η δυναστεία τών ‘Αιταλιδών (283-133 π.Χ.)</i>	487
<i>‘Η παρακμή τών Σελευκιδών</i>	498
<i>‘Από τόν ‘Αντίοχο Ε΄ στον Πομπήο (164-64 π.Χ.)</i>	498
<i>Αΐτια τής «παρακμής»</i>	503

9. ΚΑΤΑΝΟΩΝΤΑΣ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	
Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ «ΕΠΙΣΤΗΜΗ» ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ	508-565
<i>Οἱ Ἕλληρες στοχαστὲς καὶ ἡ κοινωνία</i>	508
<i>Μηχανική, μηχανολογία καὶ φυσική.</i>	515
Ἡ φυχαγωγία τῆς ἐλίτ	515
Ἐφαρμογὲς στὴ ζωὴ τῆς πόλεως	517
Τεχνικὲς πολέμου	521
<i>Ἡ κατανόηση τῶν μορφῶν ζωῆς.</i>	529
Βοτανικὴ καὶ ζωολογία	529
Ἡ ἰατρικὴ	535
<i>Ἡ μαθηματικὴ σκέψη</i>	542
Ἀστρονομία καὶ ἀστρολογία	542
Μαθηματικά, θεωρητικὰ καὶ ἐφαρμοσμένα	549
<i>Οἱ ἐξερευνήσεις, οἱ αὐτοκρατορίες καὶ τὰ οἰκονομικὰ συμφέροντα</i>	554
<i>Συμπέρασμα.</i>	560
Πείραμα καὶ θεωρία	560
Μιὰ «ἐποχὴ ἐπιτευγμάτων»;	562
10. ΡΩΜΗ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ	566-612
<i>Ἡ Ρώμη κατὰ τὸν 3ο αἰώνα</i>	569
<i>Οἱ πόλεμοι τῆς Ρώμης ἐναντίον τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Συρίας</i>	572
Οἱ Ἰλλυρικοὶ Πόλεμοι καὶ ὁ Α' Μακεδονικὸς Πόλεμος (229-205 π.Χ.)	572
Ὁ Β' Μακεδονικὸς Πόλεμος (200-197 π.Χ.)	576
Ἡ Ρώμη ἐναντίον τοῦ Ἀντίοχου Γ' (197-188 π.Χ.)	578
Ἡ ρωμαϊκὴ ἐξουσία στὸν ἑλληνικὸ χῶρο (188-179 π.Χ.)	581
Τὸ τέλος τῆς ἀντίστασης στὴ Ρώμη: ὁ Γ' Μακεδονικὸς Πόλεμος	584
Ἀπὸ τὴν Πύδνα ἕως τὴν ἄλωση τῆς Κορίνθου (168-146 π.Χ.)	589
<i>Ὁ Μιθριδάτης</i>	593
Ἡ ἄνοδος τοῦ Πόντου καὶ ὁ Α' Μιθριδατικὸς Πόλεμος (113-84 π.Χ.)	593
Ὁ Β' καὶ ὁ Γ' Μιθριδατικὸς Πόλεμος (περ. 83-63 π.Χ.)	603
<i>Ἡ ἀκμὴ τῆς ρωμαϊκῆς ἡγεμονίας</i>	607
Οἱ ἐπιπτώσεις τῆς ρωμαϊκῆς ἡγεμονίας	609
ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ	613

ΤΟΜΟΣ Β΄**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ**

Παράρτημα 1: Χρονολογικοί πίνακες δυναστειών	17
Παράρτημα 2: Γενεαλογικοί πίνακες	21

ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Περαιτέρω μελέτη	27
Βιβλιογραφία	47
Συμπληρωματική βιβλιογραφία	117
ΓΕΝΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ	143